

HEERLIJK WONEN
IN EEN
NATUURLIJKE
OMGEVING

Taal

Wordt u al geholpen, hoorde ik de serveerster vragen aan het tweetal het tafeltje naast me.

Bij die vraag dacht ik meteen aan de buurtkat die zwanger door het dorp zwerft en waarvan men zegt dat ze te laat geholpen is. Of helemaal niet.

Taal is een speels fenomeen. De Nederlandse taal is rijk aan spreekwoorden en gezegden. In het dagelijkse taalgebruik duiken ze regelmatig nog op maar dat wordt steeds minder en omdat velen de betekenis niet meer weten worden ze ook verbasterd of verkeerd gebruikt. Dat april doet wat ie wil ervaren we elk jaar opnieuw. Maar ik kan me voorstellen dat uitdrukkingen, gezegden en oude spreekwoorden hun zeggingskracht hebben verloren in een multi culturele samenleving waar snelle communicatie gewoon is en waar jeugd liefst WhatsApp gebruikt in korte berichten, liefst fkrtnng (afkortingen.) Ik verbaas me met regelmaat over de snelheid van communiceren.

Was het de zwijgende naoorlogse generatie die schuil ging achter algemeenheden en spreekwoorden? Die geen kwaad woord over Piet zei, alleen dat de appel niet ver van de boom viel?*

Een spreekwoord spreekt voor zichzelf en de boodschap kan op veel manieren verstaan of uitgelegd worden. Het snoert je soms de mond Een dekmantel waaronder ieder zich veilig voelt maar wel een met een steek onder water. Soms hoor ik iemand op teevee een oud gezegde citeren. Het kind met het badwater weggooien** hoorde ik ooit als het kind in het afwaswater weggooien.

En je wenkbrauwen ophalen als je verbaasd bent is iets heel anders als een facelift of je boodschappen ophalen. Moeilijk toch die moedertaal in een ander vaderland.

Deze naoorlogse generatie heeft invloed gehad op het taalgebruik van de tweede generatie. Mijn uitgever wees mij soms op het vermijden van

HEERLIJK WONEN
IN EEN
NATUURLIJKE
OMGEVING

herhaalwoorden als bijvoorbeeld “maar”. Om weliswaar, edoch, echter, doch, en andere varianten te gebruiken om de taal tot kunstvorm te verheffen.

Orvelte lijkt me bij uitstek de plaats waar oude gewoonten, oude spreekwoorden hun kracht niet mogen verliezen. Juist omdat deze spreekwoorden vaak voortkwamen uit oude beroepen in landbouw, jacht, visserij of scheepsvaart. Waar de beste stuurman niet roeien met de riemen die ze hebben maar een liefdevolle plek creëren voor het koesteren van oude gezegden en spreekwoorden, als een cultureel erfgoed. Geen tegeltjeswijsheid maar doorleefde inzichten opdat niet verloren gaat wat erfgoed van onze rijke taal is.

Conclusie: een spreekwoord is een kort en krachtige uitspraak die iets zegt over moraal, ervaring, collectieve wijsheid en de morele opvattingen. Het is onveranderlijk en voor het goede gebruik ervan worden ze steeds in dezelfde volgorde gezet. Het is altijd in de tegenwoordige tijd, het is een mededeling waar nooit een vraag in zit.

Ik hoop dat mijn column in goede aarde valt want je kunt altijd wel een stok vinden om de hond te slaan.

Barbara Driessen

*Aan de plek waar de appel ligt herken je de boom. Kinderen lijken vaak op hun ouders.

**Het kind met het badwater weggooien zegt men als er naast de foute of verkeerde dingen ook goede dingen worden verworpen of niet worden gezien.